

कृषि उन्नती योजनेतर्गत (KY), कृषि विस्तार उप अभियानातर्गत, राज्याच्या कृषि विस्तार कार्यक्रमांमध्ये सुधारणांकरिता सहाय्य (आत्मा) योजनेतर्गत सन २०२५-२६ मध्ये तिन्ही प्रवर्गासाठी (सर्वसाधारण, अनु.जाती, अनु.जमाती) दुसऱ्या हप्त्याचा एकूण रु.३५७९.६२८१७ लक्ष निधी वितरीत करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: संकीर्ण-२०२५/प्र.क्र.५८/३-अ (ई-१०६२१०८)

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई - ४०००३२
दिनांक : १७ नोव्हेंबर, २०२५

वाचा -

- १) दि.२४.०३.२०२५ रोजी झालेली राज्यस्तरीय प्रकल्प मंजूरी समितीची (SLSC) बैठकीचे दि. २६.०३.२०२५ रोजीचे इतिवृत्त
- २) केंद्रीय कृषि व शेतकरी कल्याण मंत्रालय यांचे पत्र क्र. एफ.नं.०३/१३/२०२५-केवाय, दि.३०.१२.२०२४
- ३) संचालक (आत्मा), यांचे पत्र क्र. कृआ./सं.आत्मा/वाकृआ/प्रशा. मा./३७०/२०२५, दि.२.०४.२०२५
- ४) केंद्र शासनाचे पत्र केंद्र शासनाचे पत्र F.No. ६-१३/२०२०-AE, दि.४.४.२०२५
- ५) वित्त विभाग शासन परिपत्रक क्र.अर्थसं-२०२५/प्र.क्र.४४/अर्थ-३, दि. ०७.०४.२०२५
- ६) सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग शासन परिपत्रक क्र.विधयो-२०२५/प्र.क्र.५८/ अर्थसंकल्प, दि. १५.०४.२०२५
- ७) आदिवासी विकास विभाग शासन परिपत्रक क्र.बीयुडी-२०२५/प्र.क्र.०२/कार्यासन-६, दि.२१.०४.२०२५
- ८) कृषि विभाग, भारत सरकार यांचे पत्र क्र.एफ नं.११२(MH-१४), दि.१९.०५.२०२५
- ९) कृषि संचालक (आत्मा), यांचे पत्र जा.क्र.आत्मा/लेखा/पुराही/ती.हप्ता/४८६/२५, दि.१९.५.२०२५
- १०) कृषि संचालक (आत्मा), यांचे पत्र जा.क्र.आत्मा/लेखा/पुराही/प.हप्ता/४८७/२५, दि.१९.५.२०२५
- ११) कृषि संचालक (आत्मा), यांचे पत्र जा.क्र.आत्मा/लेखा/पुराही/प.हप्ता/४८८/२५, दि.१९.५.२०२५
- १२) कृषि व पदुम विभाग शा. नि. क्र. संकीर्ण-२०२५/प्र.क्र.५८/३-अ, दि.३.०६.२०२५
- १३) कृषि व पदुम विभाग शा. नि. क्र. संकीर्ण-२०२५/प्र.क्र.५८/३-अ, दि.५.०६.२०२५
- १४) कृषि विभाग, भारत सरकार यांचे पत्र क्र.एफ नं.५०९(MH-१४), दि.२८.१०.२०२५
- १५) कृषि संचालक (आत्मा), यांचे पत्र जा.क्र.आत्मा/लेखा/पुराही/दु.हप्ता/१११२/२५, दि.३१.१०.२०२५
- १६) कृषि संचालक (आत्मा), यांचे पत्र जा.क्र.आत्मा/लेखा/पुराही/दु.हप्ता/१११३/२५, दि.३१.१०.२०२५
- १७) कृषि संचालक (आत्मा), यांचे पत्र जा.क्र.आत्मा/लेखा/पुराही/दु.हप्ता/१११४/२५, दि.३१.१०.२०२५

प्रस्तावना -

केंद्र पुरस्कृत कृषि उन्नती योजनेतर्गत (KY), कृषि विस्तार उप अभियान राबविण्यात येत आहे. सदर उप अभियानात राज्याच्या कृषि विस्तार कार्यक्रमांमध्ये सुधारणांकरिता सहाय्य (आत्मा) ही योजना केंद्र व राज्य शासनाच्या ६०:४० अर्थसहाय्याच्या प्रमाणात राबविण्यात येते. सदर योजना सन २०२५-२६ मध्ये राबविण्यासाठी एकूण रु. ८३.३३३३ कोटी रकमेच्या सुधारीत आराखड्यास विभागाकडून संदर्भ क्र.१२ येथील शासन निर्णयान्वये प्रशासकीय मान्यता देण्यात आली आहे.

केंद्र शासनाने सन २०२५-२६ करिता आत्मा योजनेकरिता संदर्भ क्र. १४ येथील पत्रान्वये केंद्र हिश्याचा तिन्ही प्रवर्गाकरिता (सर्वसाधारण, अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती) रु.२४७७.०० लक्ष निधी वितरीत केला आहे, त्यानुषंगाने समरूप राज्य हिश्याचा एकूण रु. १६५१.३३३३४ लक्ष निधी उपलब्ध करून देण्याबाबतचा प्रस्ताव कृषि संचालक(आत्मा) यांनी संदर्भ क्र. १५,१६ व १७ येथील पत्रान्वये शासनास सादर केला आहे.

त्यानुषंगाने सद्यस्थितीत आत्मा योजनेतर्गत दुसऱ्या हप्त्याकरिता तिन्ही प्रवर्गासाठी (सर्वसाधारण, अनु.जाती, अनु.जमाती) अर्थसंकल्पीय तरतूदीनुसार उपलब्ध असलेला केंद्र हिस्सा रु.२१४७.७८०९ लक्ष व राज्य हिस्सा रु.१४३१.८४७२७ लक्ष असा एकूण रु.३५७९.६२८१७ लक्ष इतका निधी आयुक्त (कृषि) यांना वितरीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. त्याबाबत शासन पुढीलप्रमाणे निर्णय घेत आहे -

शासन निर्णय :

- सन २०२५-२६ करिता केंद्र पुरस्कृत राज्य कृषि विस्तार कार्यक्रमांना विस्तार विषयक सुधारणा करण्यासाठी सहाय्य उप अभियान (आत्मा) या योजनेच्या अंमलबजावणीसाठी तिन्ही प्रवर्गासाठी (सर्वसाधारण, अनु.जाती, अनु.जमाती) दुसऱ्या हप्त्याकरिता केंद्र हिस्सा रु.२१४७.७८०९ लक्ष (रूपये एकवीस कोटी सत्तेचाळीस लक्ष अठ्ठ्याहत्तर हजार नव्वद फक्त) व त्यास समरूप राज्य हिस्सा रु.१४३१.८४७२७ लक्ष (रूपये चौदा कोटी एकतीस लक्ष चौऱ्याऐंशी हजार सातशे सत्तावीस फक्त) असा एकूण रु.३५७९.६२८१७ लक्ष (रूपये पस्तीस कोटी एकोणऐंशी लक्ष बासष्ट हजार आठशे सतरा फक्त) इतका निधी आयुक्त (कृषि) यांना अर्थसंकल्पिय वितरण प्रणालीवर वितरीत करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. सदर निधीचा प्रवर्गनिहाय तपशील पुढीलप्रमाणे :

(रु. लाखात)

अ.क्र.	हिस्सा	सर्वसाधारण	अनुजाती .	अनुजमाती .	एकूण
१.	केंद्र हिस्सा	१६२३.४०	२९२.७८१४	२३१.५९९५	२१४७.७८०९
२.	राज्य हिस्सा	१०८२.२६	१९५.१८७६	१५४.३९९६७	१४३१.८४७२७
	एकूण	२७०५.६६	४८७.९६९	३८५.९९९१७	३५७९.६२८१७

२. सदर निधी खालील लेखाशिर्षांतर्गत सन २०२५-२०२६ साठी अर्थसंकल्पित केलेल्या तरतूदीतून खर्ची टाकण्यात यावा.

प्रवर्ग	केंद्र हिस्सा (६० टक्के)	राज्य हिस्सा (४० टक्के)
सर्वसाधारण	मागणी क्र. - डी -०३ २४०१ - पीक संवर्धन (१०९) - विस्तार व शेतकरी प्रशिक्षण (०१) माहिती व प्रचार (०१) (४४) - कृषि उन्नती योजना -राज्य कृषि विस्तार कार्यक्रमांना विस्तारविषयक सुधारणा करण्याकरिता सहाय्य उपअभियान (केंद्र हिस्सा ६० टक्के) (कें.पु.यो.) (सर्वसाधारण) ३३-अर्थसहाय्य (२४०१ ४४४५)	मागणी क्र. - डी -०३ २४०१ - पीक संवर्धन (१०९) - विस्तार व शेतकरी प्रशिक्षण (०१) माहिती व प्रचार (०१) (४३) - कृषि उन्नती योजना -राज्य कृषि विस्तार कार्यक्रमांना विस्तारविषयक सुधारणा करण्याकरिता सहाय्य उपअभियान (राज्य हिस्सा ४० टक्के) (कें.पु.यो.) (सर्वसाधारण) ३३ - अर्थसहाय्य (२४०१ ४४३६)
अनुसूचित जाती	मागणी क्र. - एन -०३ २४०१ - पीक संवर्धन (००) (७८९)- अनुसूचित जातीसाठी विशेष घटक योजना (०१) अनुसूचित जाती घटक कार्यक्रमांतर्गत योजना (०१) (२३) -कृषि उन्नती योजना- कृषि विस्तार अभियान- विस्तार विषयक कामांत सुधारणा करण्याकरिता राज्यांच्या विस्तार कार्यक्रमांना सहाय्य (केंद्र हिस्सा ६० टक्के) (अनुसूचित जाती) (कें.पु.यो.) ३३-अर्थसहाय्य (२४०१ B३०१)	मागणी क्र. - एन -०३ २४०१ - पीक संवर्धन (००) (७८९)-अनुसूचित जातीसाठी विशेष घटक योजना (०१) अनुसूचित जाती घटक कार्यक्रमांतर्गत योजना (०१) (२४) - कृषि उन्नती योजना- कृषि विस्तार अभियान- विस्तार विषयक कामांत सुधारणा करण्याकरिता राज्यांच्या विस्तार कार्यक्रमांना सहाय्य (राज्य हिस्सा ४० टक्के) (अनुसूचित जाती) (कें.पु.यो.) ३३ -अर्थसहाय्य (२४०१ B३१२)
अनुसूचित जमाती	मागणी क्र.टी - ५, २४०१- पीक संवर्धन ७९६- अनुसूचित जमाती उपयोजना (०१)- अनुसूचित जमाती क्षेत्राखालील उप योजनांतर्गत योजना (०१) (१७) कृषि उन्नती योजना - कृषि विस्तार कार्यक्रमांना विस्तार विषयक सुधारणा करण्याकरिता सहाय्य उपअभियान (केंद्र हिस्सा, ६० टक्के) (कें.पु.यो.) (अनुसूचित जमाती) ३३ अर्थसहाय्य (२४०१ A५१२)	मागणी क्र.टी - ५, २४०१- पीक संवर्धन ७९६- अनुसूचित जमाती उपयोजना ०१- अनुसूचित जमाती क्षेत्राखालील उप योजनांतर्गत योजना (०१) (१८) कृषि उन्नती योजना-- कृषि विस्तार कार्यक्रमांना विस्तार विषयक सुधारणा करण्याकरिता सहाय्य उपअभियान (राज्य हिस्सा, ४० टक्के) (कें.पु.यो.) (अनुसूचित जमाती) ३३ अर्थसहाय्य (२४०१ A५२१)

३. आत्मा योजनेकरीता प्रत्यक्ष वितरीत करण्यात येणाऱ्या निधीच्या मर्यादेत योजनेची अंमलबजावणी करावी.
४. आयुक्त (कृषि) यांनी या योजनेसाठी केंद्र शासनाने विहीत केलेल्या मार्गदर्शक सूचना विचारात घेऊन योजनेंतर्गत उद्दिष्ट निहाय अंमलबजावणीच्या सविस्तर सूचना क्षेत्रीय अधिकाऱ्यांना निर्गमित कराव्यात.

५. सन २०२५-२६ मध्ये राज्यात सदर योजनेची अंमलबजावणी व सनियंत्रण करण्याच्या दृष्टिने, पुढील अधिकाऱ्यांना नियंत्रण तसेच आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.

अ.क्र.	स्तर	नियंत्रण अधिकारी	आहरण व संवितरण अधिकारी
१.	आयुक्तालय स्तर	आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, पुणे	सहाय्यक संचालक (लेखा-१), कृषि, आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
२.	जिल्हा स्तर	संबंधित प्रकल्प संचालक, आत्मा	संबंधित जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी कार्यालयातील लेखाधिकारी.

६. सदर योजनेतर्गत सन २०२५-२६ मध्ये वितरीत केलेल्या निधीचे लेखापरिक्षित केलेली उपयोगिता प्रमाणपत्रे (Audited Utilization Certificates) सत्वर सादर करावीत.
७. सदर शासन निर्णय वित्त विभाग, शासन परिपत्रक क्रमांक: अर्थसं.-२०२५/प्र.क्र.४४/अर्थ-३, दिनांक ७ एप्रिल, २०२५, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाचे परिपत्रक विधयो-२०२५/प्र.क्र.५८/अर्थसंकल्प, दि.१५ एप्रिल, २०२५ व आदिवासी विकास विभागाचे परिपत्रक क्र. बीयुडी-२०२५/प्र.क्र.०२/कार्यासन-०६, दि.२१ एप्रिल, २०२५ अन्वये प्रशासकीय विभागास प्रदान केलेल्या अधिकारास अनुसरून निर्गमित करण्यात येत आहे.
८. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२५१११७१११८११५५०१ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(विशाल टेके)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रति -

१. मा.मंत्री (कृषि), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
२. मा.राज्यमंत्री (कृषि), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
३. अपर मुख्य सचिव (कृषि), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
४. आयुक्त (कृषि) तथा राज्य नोडल अधिकारी आत्मा, कृषि आयुक्तालय, पुणे
५. सर्व जिल्हाधिकारी तथा अध्यक्ष आत्मा नियामक मंडळ (मुंबई शहर व मुंबई उपनगर वगळून)
६. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई
७. सर्व विभागीय कृषि सहसंचालक

८. सर्व संचालक, कृषि आयुक्तालय, पुणे
९. सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद तथा उपाध्यक्ष आत्मा नियामक मंडळ
१०. संचालक वनामती, नागपूर
११. उप संचालक, आत्मा, सामेती, पुणे
१२. सहाय्यक संचालक (लेखा-१), कृषि आयुक्तालय, पुणे
१३. सर्व जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी
१४. सर्व प्रकल्प संचालक (आत्मा)
१५. कृषि विकास अधिकारी, सर्व जिल्हा परिषद
१६. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी.
१७. महालेखापाल - १/२(लेखा परिक्षा)/(लेखा व अनुज्ञेयता) मुंबई /नागपूर
१८. वित्त विभाग (का.व्यय-१) (अर्थसंकल्प-१२)(अर्थोपाय), मंत्रालय, मुंबई.३२
१९. नियोजन विभाग, कार्यासन - १४१४, १४३१, मंत्रालय, मुंबई.३२
२०. कार्यासन अधिकारी, २-अ, कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई
२१. निवड नस्ती (कार्यासन-३अ)

*****